

EUPL

European Union Public Licence

v.1.1

Ohjeita käyttäjille ja kehittäjille

Ohjeet on laatinut OSOR-konsortio:

Laatija:

Patrice-Emmanuel Schmitz

Vastuuvapauslauseke

Tässä asiakirjassa esitetyt mielipiteet ovat yksinomaan laatijoiden omia, eikä niiden voida missään olosuhteissa katsoa edustavan Euroopan komission virallista kantaa.

Euroopan komissio ei takaa tähän selvitykseen sisältyvien tietojen oikeellisuutta eikä ole vastuussa tietojen käytöstä. Asiakirjassa mahdollisesti esitetyt viittaukset tiettyihin tuotteisiin, eritelmiin, prosesseihin tai palveluihin, joiden kaupan nimi, tavaramerkki, valmistaja tai muu sellainen mainitaan, eivät välttämättä merkitse tai edellytä, että Euroopan komissio hyväksyisi ne tai suosittaisi tai puoltaisi niitä.

Laatijat ovat huolellisesti pyrkineet varmistamaan, että he ovat tarvittaessa saaneet tekijänoikeuden haltijalta (haltijoilta) tai tämän (näiden) lailliselta edustajalta luvan käyttää sellaisia käsikirjoituksen osia, kuten kuvitusta, karttoja tai kaavioita, jotka ovat tekijänoikeuden alaisia.

Tekijänoikeudet:

Selvityksen tekijänoikeudet ovat Euroopan yhteisöllä: © Euroopan yhteisö 2007 & 2009.

Jäljentäminen muutoin kuin kaupallisiin tarkoituksiin on sallittua, mikäli lähde mainitaan.

Sisältö

1	OHJEIDEN TARKOITUS	1
2	KEILLE OHJEET ON TARKOITETTU?	2
3	EUPL-LISENSOIDUN OHJELMISTON KÄYTTÖ	3
3.1	LISENSOINTIPERIAATTEIDEN TAUSTAA.....	3
3.2	AVOIMEN LÄHDEKOODIN OHJELMISTOJEN PERIAATTEITA.....	3
3.3	EUPL-LISENSOIDUN KOODIN KÄYTTÖ: LISENSSINSAAJAN OIKEUDET JA VELVOITTEET.....	5
3.3.1	<i>Lisenssinsaajan oikeudet on määritelty EUPL-lisenssin 2 artiklassa</i>	5
3.3.2	<i>Lisenssinsaajan velvoitteet on määritelty EUPL-lisenssin 5 ja 6 artiklassa</i>	5
3.4	MITÄ EUPL-LISENSOIDULTA OHJELMISTOLTA VOI ODOTTAA?.....	8
3.5	TAKUU, VASTUU, SOVELLETTAVA LAKI.....	9
3.6	JATKOKEHITTÄMINEN JA KÄYTTÖ MUUN OHJELMISTON KANSSA.....	10
3.7	ONKO EUPL MUUNNELTAVISSA?.....	10
4	OMAN OHJELMISTON JULKAISEMINEN EUPL-LISENSSILLÄ	11
4.1	ENNAKKOEHDOT.....	11
4.2	TARKISTA OMAN OHJELMISTON OMISTAJUUS JA TEKIJÄNOIKEUDET.....	11
4.3	AVOIMEN LÄHDEKOODIN OHJELMISTOJEN PERIAATTEIDEN SOVELTAMINEN (YHTEISÖKEHITTÄMINEN).....	12
4.4	MIKSI LISENSSI ON TÄRKEÄ?.....	12
4.5	PÄÄTÖS JULKAISTA OHJELMISTO AVOIMEN LÄHDEKOODIN OHJELMISTOLISENSSILLÄ.....	13
4.6	PÄÄTÖS VALITA LISENSSIKSI EUPL.....	13
4.7	LISENSSIIN ON VIITATTAVA LÄHDEKOODIN SISÄLLÄ.....	13
4.8	EUPL-SOPIMUSTA KOSKEVIA PARHAITA TOIMINTATAPOJA.....	15
4.9	LISENSSINSAAJAN HYVÄKSYNTÄÄ EI OLE TARPEEN REKISTERÖIDÄ.....	15
4.10	PAIKKA, JOSTA LÄHDEKOODI ON SAATAVISSA.....	16
4.11	KUINKA JA MISSÄ PÄÄTÖKSESTÄ ILMOITETAAN?.....	16
5	EUPL-LISENSOIDUN OHJELMISTON KEHITTÄMINEN TAI INTEGROINTI	17
5.1	AVOIMEN LÄHDEKOODIN OHJELMISTON KEHITTÄMISPERIAATTEET.....	17
5.2	MITEN EUPL SALLII OHJELMISTOJEN INTEGROINNIN JA YHDISTELYN.....	17
5.3	MIKSI INTEGROINTI ON HYÖDYLLISTÄ? MIKSI LISENSSIT VOIVAT RAJOITTAA INTEGROINTIA?..	18
5.4	EUPL-LISENSSIIN LIITTYVIÄ ERITYISKYSYMYKSIÄ.....	18
5.5	YHTEENSOPIVUUS MUIDEN LISENSSIEN KANSSA.....	18
5.6	ERI LISENSSEILLÄ JULKAISTUJEN TEOSTEN YHDISTÄMINEN.....	19
5.7	EUPL-LISENSSIN YHTEENSOPIVUUSLAUSEKKEEN VAIKUTUS MUUN TEOKSEN LISENSOINTIEHTOIHIIN.....	20
6	EUPL-LISENSSIN UUDET VERSIOT	21
7	PÄÄTELMÄT	22

EUPL – käyttöohjeet

Ohjeita käyttäjille ja kehittäjille

1 Ohjeiden tarkoitus

Nämä käytännön ohjeet antavat tietoja seuraavista seikoista:

- Euroopan unionin yleisen lisenssin (EUPL) viimeisimmän version v. 1.1 mukaisella lisenssillä levitetyn ohjelmiston käyttö ja
- lisenssin käyttö oman ohjelmiston levittämiseen.

Vaikka ohjeissa saatetaan vastata kysymykseen ”Mikä EUPL on?”, ensisijaisesti niissä tutkitaan, missä määrin EUPL voi hyödyttää lukijaa tämän asemasta riippuen: onko lukija ohjelmiston omistaja, tekijä (lisenssinantaja) vai käyttäjä.

Avoimen lähdekoodin ohjelmiston olennainen periaate on ohjelmiston jakaminen, joka on eräs tehokkaimmista tavoista lisätä ohjelmiston käyttöä, parantaa sen laatua (antamalla kehittäjien tarkistaa, parantaa tai lisätä ohjelmiston toimintoja) ja vähentää kustannuksia, kun pyörää ei tarvitse keksiä joka kerran uudelleen.

Sähköisistä viranomaispalveluista vastaavat Euroopan unionin ministerit suosittelivat yksimielisesti julkishallinnoille ohjelmistojen jakamista.¹

Ministerien julkilausuma, hyväksytty yksimielisesti 24. marraskuuta 2005 Manchesterissa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa
(<http://archive.cabinetoffice.gov.uk/egov2005conference/documents/proceedings/pdf/051124declaration.pdf>).

Kuitenkin aina, kun joku kirjoittaa ohjelmiston, kirjoittaja luo omaisuutta. Jos kirjoittaja on julkishallinnon työntekijä tai virkamies, kyseinen hallinto omistaa todennäköisesti luodun ohjelmiston. Jos kirjoittaja on julkishallinnon toimeksisaaja, on todennäköistä, että palvelun tarjoaja luovuttaa hallinnolle täydet omistusoikeudet kaikkien tekijänoikeuksien käyttö mukaan luettuna. Tämä seikka on aina tarkistettava erikseen kustakin hallinnon ja ohjelmistotoimittajan välisestä palvelusopimuksesta. Tekijänoikeuslainsäädäntö suojaa tietokoneohjelmistoja. Tekijänoikeuslainsäädäntö antaa teoksen omistajalle teokseen tiettyjä oikeuksia, ja sen perusteella muiden on laitonta käyttää tai mukauttaa teosta ikään kuin se olisi heidän – ilman erityistä lupaa tai lisenssiä.

Euroopan komissio on luonut EUPL-lisenssin helpottaakseen ohjelmistojen jakamista, uudelleenkäyttöä ja kehittämistä. Tavoitteena on suojella sekä tekijöiden että käyttäjien etua. Tekijöiden tekijänoikeudet säilyvät, eikä kolmas osapuoli voi anastaa heidän teoksiaan. Käyttäjät saavat kaikki avoimen lähdekoodin ohjelmistolisenssien mukaiset oikeudet: käyttö, muuntelu ja edelleen levittäminen.

EUPL syntyi ainutkertaisen prosessin tuloksena. Mikään kokoluokaltaan Euroopan komissiota vastaava julkishallinto ei ole aiemmin julkaissut avoimen lähdekoodin ohjelmistolisenssiä tai päättänyt järjestelmällisesti käyttää avoimen lähdekoodin ohjelmistolisenssiä. Lisenssi on syntynyt kolmen vuoden työn pohjalta. Useita olemassa olevia vapaan lähdekoodin ohjelmistolisenssejä on tutkittu ja analysoitu, ja

sen perusteella todettiin olevan tarpeita, joita nykyiset lisenssit eivät kata. Asiasta annettiin kolme oikeudellista lausuntoa. Euroopan komissio järjesti siitä julkisen foorumin ja kansainvälisen lakimieskonferenssin. Lopulta tammikuussa 2007 Euroopan komissio hyväksyi EUPL v.1.0 -lisenssin (englanniksi, ranskaksi ja saksaksi). Euroopan komission päätös, tammikuussa 2008 tehty toinen päätös (jossa hyväksyttiin EUPL v.1.0 19 muulla Euroopan unionin kielellä) ja tammikuussa 2009 tehty kolmas päätös, jossa lisenssitekstin kaikkiin kieliversioihin tehtiin joitakin selvennyksiä (EUPL v.1.1), liittyvät seuraaviin perusteluihin:

- EUPL-lisenssin on oltava oikeudellisesti pätevä kaikilla Euroopan unionin virallisilla kielillä Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetun kielellisen monimuotoisuuden periaatteen mukaisesti.
- EUPL-lisenssissä on otettava huomioon jäsenvaltioiden ja yhteisön lain erityispiirteet ja monimuotoisuus

(tekijänoikeutta koskeva termistö, tiedot, takuu, vastuu, sovellettava laki ja lainkäyttöalue).

- EUPL-lisenssillä on taattava yhteensopivuus merkittävimpien muiden lisenssien kanssa ohjelmistojen jatkokehittäelyssä.

EUPL on ”oikeudellinen väline”, jota Euroopan komissio käyttää jo ohjelmistojen levittämisessä ja jota myös monet muut ohjelmistotoimittajat voivat käyttää, myös Euroopan unionin jäsenvaltioiden julkishallinnot.

Ohjeiden tarkoituksena on antaa lukijalle – tämän asemasta riippuen – selkeitä ja käytännöllisiä vastauksia kysymyksiin, joita voi syntyä, kun EUPL-lisenssiä käytetään ohjelmistojen levittämiseen tai kun käytetään ohjelmistoa, jolla on EUPL-lisenssi.

2 Keille ohjeet on tarkoitettu?

Ohjeet on tarkoitettu kaikille, jotka

- haluavat käyttää EUPL-lisenssillä julkaistua ohjelmistoa
- omistavat ohjelmisto-oikeuksia ja harkitsevat EUPL-lisenssin käyttöä levityksessä
- alkavat kehittää ohjelmistoa, saattavat sisällyttää siihen EUPL-lisenssoitua ohjelmistoa ja haluavat julkaista tuotteen EUPL- tai muulla avoimen lähdekoodin ohjelmistolisenssillä.

Ohjeet on suunnattu seuraaville sidosryhmille:

- Euroopan komission yksiköille, jotka tekevät päätöksiä omistamiensa ohjelmistojen levittämisestä avoimen lähdekoodin ohjelmistolisenssillä
- julkisen sektorin viranomaisille, jotka päättävät käyttää EUPL-lisenssiä omien ohjelmistojensa levittämiseksi avoimen

lähdekoodin ohjelmistoina

- muille sidosryhmille, jotka haluavat käyttää EUPL-lisenssiä teostensa levittämiseen: myös yksityisen sektorin yrityksille tai yksittäisille ohjelmistojen laatijoille. Vaikka EUPL on erityisesti mukautettu yhteisöoikeudelliseen kehykseen, sitä voivat käyttää myös Euroopan unionin ulkopuolella sijaitsevat ohjelmistojen tekijät.
- kaikille kehittäjille tai käyttäjille (elimille tai luonnollisille henkilöille), jotka ovat EUPL-lisensoidun teoksen mahdollisia käyttäjiä.

3 EUPL-lisensoidun ohjelmiston käyttö

3.1 Lisensointiperiaatteiden taustaa

Kun joku kirjoittaa ohjelmiston, työn tuloksena syntyvä tekijänoikeus on tekijänoikeuslainsäädännön suojaama aivan samoin kuin kirjallinen tai taiteellinen teos.

Tekijänoikeuslainsäädäntö antaa teoksen omistajalle tiettyjä oikeuksia teokseen ja asettaa oikeudelliset rajat muiden mahdollisuuksille käyttää teosta. Tekijänoikeus on syntynyt kirjallisten teosten suojelusta, ja voi olla hyödyllistä muistaa, että tietokoneohjelmistoja ja niiden oheismateriaaleja pidetään tekijänoikeuslainsäädännössä eräänä kirjallisen teoksen lajina.

Olipa kyseessä kirja tai ohjelmisto, tietyn teoksen tekijänoikeuden omistaminen merkitsee, että omistaja, yleensä alkuperäinen tekijä tai tämän työnantaja, päättää, kuka voi kopioida teoksen ja mukauttaa ja levittää sitä.

Oletusarvoisesti vain omistaja voi tehdä sen. Jokaiseen, joka kopioi jonkun toisen teoksen tai muuttaa tai levittää sitä ilman lupaa, voidaan kohdistaa oikeustoimia.

Omistaja voi antaa muille luvan kopioida, muuttaa tai levittää teosta lisenssin, kuten EUPL:n, avulla.

Lisenssiä (kuten EUPL:ää) pidetään sopimuksena **lisenssinantajan** (ohjelmiston tekijän) ja **lisenssinsaaajan** (ohjelmiston käyttäjän, joka voi sitten käyttää ohjelmistoa lisenssin ehtojen mukaisesti) välillä. On huomattava, että jos lisenssinsaaaja ei hyväksy lisenssin ehtoja, hänellä ei yleensä ole oikeutta käyttää, kopioida, muuttaa eikä levittää ohjelmistoa. Jos lisenssinsaaaja tekee näin hyväksymättä lisenssin ehtoja, hän rikkoo tekijänoikeuslainsäädäntöä.

3.2 Avoimen lähdekoodin ohjelmistojen periaatteita

EUPL v1.1 on avoimen lähdekoodin ohjelmistolisenssi. OSI (*Open Source Initiative*) varmensi EUPL:n avoimen lähdekoodin lisenssiksi maaliskuussa 2009, koska se täyttää avoimen lähdekoodin määritelmän (*Open Source Definition*, OSD). Lisenssi täyttää myös Free Software Foundation (FSF) -järjestön ehdot. Niillä lisenssinsaaajalle varmistetaan tiivistetysti seuraavat neljä tärkeintä vapautta:

- Ohjelmistoa saa käyttää vapaasti mihin tahansa tarkoitukseen, eikä käyttäjämäärää ole rajoitettu.
- Ohjelmiston lähdekoodi on vapaasti saatavissa (jotta voidaan tutkia, kuinka

ohjelmisto toimii).

- Ohjelmistoa ja sen kappaleita saa vapaasti jakaa ja levittää edelleen.
- Ohjelmistoa saa vapaasti muunnella, mukauttaa tai kehittää erityistarpeisiin sopivaksi, ja muunnelmat saa jakaa.

OSI on vahvistanut kymmenen OSD-periaatetta (katso www.opensource.org/docs/definition.php), jotka jokaisen avoimen lähdekoodin lisenssin on täytettävä:

Vapaa edelleen levittäminen

Lisenssillä ei rajoiteta mitään osapuolta myymästä tai antamasta ohjelmistoa osana levitettävää ohjelmistopakettia, joka sisältää ohjelmia useista eri lähteistä. Lisenssissä ei vaadita tällaisesta myynnistä rojaltaa tai muuta maksua.

Lähdekoodin luovuttaminen

Ohjelman on sisällettävä lähdekoodi, ja sen levittämisen on oltava mahdollista sekä lähdekoodina että käännettyssä muodossa. Jos tuotetta ei jossain muodossa levitetä yhdessä lähdekoodin kanssa, saatavilla on oltava yleisesti tiedossa oleva keino saada lähdekoodi pelkästään kohtuullisia kopiointikustannuksia vastaan, mieluiten lataamalla internetistä maksutta. Lähdekoodin on oltava ensisijainen muoto, jossa ohjelmoija muuntelee ohjelmaa. Lähdekoodin tarkoituksellinen hämärtäminen ei ole sallittua. Välimuodot, kuten esiprosessorin tai kääntäjän tuotos eivät ole sallittuja.

Lupa tuottaa ja levittää jälkiperäisteoksia

Lisenssissä on sallittava muuntelu ja jälkiperäisteokset, ja niiden levittäminen on sallittava samoin ehdoin kuin alkuperäisen ohjelmiston lisenssissä.

Tekijän lähdekoodin eheyttä koskeva sääntö

Lisenssillä saa rajoittaa lähdekoodin levittämistä muunnellussa muodossa vain, jos lisenssissä sallitaan korjaustiedostojen levittäminen lähdekoodin kanssa, jotta ohjelmaa voidaan muunnella kehitysaikana. Lisenssissä on nimenomaan sallittava muunnellusta lähdekoodista kehitetyn ohjelmiston levittäminen. Lisenssissä voidaan vaatia, että jälkiperäisteoksella on eri nimi tai versionumero kuin alkuperäisellä ohjelmistolla.

Tämä johtuu siitä, että parannukset ovat hyvä asia, mutta käyttäjillä on oikeus tietää, kuka on vastuussa ohjelmistosta, jota he käyttävät. Tekijöillä ja ylläpitäjillä on vastavuoroinen oikeus tietää, mitä heitä pyydetään tukemaan, ja suojella mainettaan. Lisenssissä voidaan vaatia, että muutokset tai parannukset on erotettava alkuperäisestä lähdekoodista.

Henkilöiden tai ryhmien syrjimättömyys

Lisenssillä ei saa syrjiä mitään henkilöä tai henkilöryhmää.

Joillakin mailla saattaa olla tietyn tyyppisten ohjelmistojen vientirajoituksia; itse lisenssiin tällaisia rajoituksia ei kuitenkaan saa sisältyä.

Toiminta-alojen syrjimättömyys

Lisenssillä ei saa rajoittaa ketään käyttämästä ohjelmaa jollain tietyllä toiminta-alalla. Siinä ei esimerkiksi saa kieltää ohjelman kaupallista käyttöä tai sen käyttöä geneettisessä tutkimuksessa.

Ei lisärajoituksia lisenssien levittämiseen

Ohjelmaan liitettyjä oikeuksia on sovellettava kaikkiin, joille ohjelma on edelleenlevitetty, ilman että kyseisten osapuolten tarvitsisi hankkia lisälisenssiä.

Tämän tarkoituksena on kieltää ohjelmiston välillinen sulkeminen esimerkiksi vaatimalla salassapitosopimusta.

Lisenssi ei saa olla tuotekohtainen

Ohjelmaan liitetyt oikeudet eivät saa riippua siitä, että ohjelmaa on levitetty tietyn ohjelmistopakettin osana. Jos ohjelma irrotetaan paketista ja sitä käytetään tai levitetään ohjelman lisenssin ehtojen mukaisesti, kaikilla osapuolilla, joille ohjelma on edelleenlevitetty, on oltava samat oikeudet kuin niillä, joille oikeudet on annettu alkuperäisen ohjelmistopakettin yhteydessä.

Lisenssillä ei saa rajoittaa muuta ohjelmistoa

Lisenssillä ei saa asettaa rajoituksia muulle ohjelmistolle, joka levitetään lisensoidun ohjelmiston mukana. Lisenssissä ei esimerkiksi saa vaatia, että kaikkien muiden samalla välineellä levitettävien ohjelmien on oltava avoimen lähdekoodin ohjelmistoja.

Lisenssin on oltava riippumatonta tekniikasta

Lisenssillä ei saa määrätä, että on käytettävä jotain yksittäistä tekniikkaa tai liitäntätapaa.

Internet ei ole tällä hetkellä ainoa ohjelmistojen jakelukanava, vaan on muitakin, kuten CD-Rom, FTP jne. Tulevaisuudessa voi olla muita kanavia (joita ei ole vielä keksitty), eikä lisenssissä saa rajoittua (eikä sitä saa liittää) minkään tietyn tekniikan käyttöön.

3.3 EUPL-lisensoidun koodin käyttö: lisenssinsaaajan oikeudet ja velvoitteet

3.3.1 *Lisenssinsaaajan oikeudet on määritelty EUPL-lisenssin 2 artiklassa*

Kun lisenssinsaaaja saa teoksen (ohjelmiston ja/tai dokumentaation) EUPL-lisenssin nojalla, hän saa joukon maailmanlaajuisia, pysyviä, rojaltimaksuttomia ja yksinoikeudettomia oikeuksia.

Maailmanlaajuinen tarkoittaa, että lisenssinsaaajan oikeuksia ei ole rajoitettu alueellisesti: lisenssinsaaaja voi käyttää lisensoitua teosta Euroopassa tai sen ulkopuolella tai kansainvälisen viestintäverkon kautta.

Pysyvä tarkoittaa, että lisenssinsaaajan oikeuksia ei ole rajoitettu ajallisesti. Oikeudet annetaan ikuisiksi ajoiksi edellyttäen, että lisenssinsaaaja jatkuvasti noudattaa lisenssin ehtoja. Lisenssinantaja ei peruuta lisenssiä.

Rojaltimaksuton tarkoittaa, että itse lisenssi annetaan lisenssinsaaajalle ilmaiseksi. Täydentävistä palveluista kuten tukipalveluista (erityisylläpidosta) saatetaan periä valinnaisia maksuja.

Kuten yleensä avoimen lähdekoodin lisenssillä ja erityisesti EUPL-lisenssillä lisenssinsaaaja voi

- hankkia lähdekoodin vapaasti käytettävissä olevasta paikasta. Tekstissä ei sanota, että kyseessä olisi www-talletuspaikka (koska lisenssi on tekniikasta riippumaton). Koodin julkaiseminen internetissä on kuitenkin nykyisten parhaiden

3.3.2 *Lisenssinsaaajan velvoitteet on määritelty EUPL-lisenssin 5 ja 6 artiklassa*

Ohjelmiston käyttö

Lisenssinsaaajalle myönnettyihin oikeuksiin ei liitetä mitään erityisiä velvoitteita tai rajoituksia, jos lisenssinsaaaja on pelkästään ohjelmiston käyttäjä ”sellaisena kuin se hankittiin tai ladattiin”, ilman että hän muuntelee lähdekoodia, ja ohjelmistoa käytetään vain lisenssinsaaajan itsensä tai tämän organisaation eduksi (sama

toimintatapojen mukaista).

- käyttää teosta (eli ohjelmistoa) kaikissa olosuhteissa ja käyttötarkoituksissa. Tällä tarkoitetaan muun muassa, että sekä yksityinen että julkinen käyttö ja sekä voittoa tavoittelematon että voittoa tavoitteleva käyttö ovat sallittuja.
- toisintaa teoksen. Tällä tarkoitetaan teoskappaleiden tekemistä.
- muunnella alkuperäisteosta ja tehdä jälkiperäisteoksia. Tämä tarkoittaa, että lisenssinsaaaja saa mukauttaa koodia erityistarpeisiin, sisällyttää ohjelmiston osaksi laajempaa ratkaisua tai päin vastoin ottaa koodista vain ne osat, joista on lisenssinsaaajalle hyötyä.
- luovuttaa teoksen yleisölle (toisin sanoen käyttää sitä julkisen verkon kautta tai levittää teokseen perustuvia palveluja – ”ohjelmisto palveluna” – internetin välityksellä)
- levittää teosta tai sen teoskappaleita. Lisenssinsaaajalla on myös oikeus levittää teoksen muunneltua versiota tai jälkiperäisteosta, kuten edellä todettiin.
- lainata ja vuokrata teosta tai sen teoskappaleita.
- alilisensoida teoksen tai sen teoskappaleiden oikeuksia. Tällä tarkoitetaan, että lisenssinsaaaja levittää ohjelmistoa lisenssin ehtojen (EUPL: copyleft-lausekkeen) mukaisesti ja alilisensoi kaikki saamansa oikeudet uusille sidosryhmille EUPL-lisenssin mukaisesti.

hallinto, sama oikeudellinen elin), eikä sitä levitetä tai luovuteta kolmansille osapuolille.

Lisenssinsaaajan on ohjelmistoa käyttäessään vältettävä käyttämästä luvatta edellisen tekijän henkistä omaisuutta: nimiä, logoja, tavaramerkkejä, palvelumerkkejä jne. Lisenssinsaaaja saa esimerkiksi käyttää CIRCA-ohjelmistoa (jonka Euroopan komissio on

lisensoinut EUPL-lisenssillä) jakaakseen tietoa etäkäyttäjille oman palvelunsa tai hankkeensa puitteissa. CIRCA-ohjelmiston käyttäminen ei kuitenkaan oikeuta käyttämään Euroopan komission nimeä (tai logoa) mainostarkoituksiin tai väittämään, että Euroopan komissio tukee, helpottaa tai sponsoroi lisenssinsaaajan toimintaa.

Ohjelmiston lisensointi alkuperäisenä tekijänä

Jos olet ensimmäinen henkilö, joka päättää lisensoida teoksen (alkuperäinen tekijä eli ensimmäinen lisenssinantaja), sinun on varmistettava, että omistat tekijänoikeudet (lisenssillä annat siitä muodollisen takuun) tai että ne on jo lisensoitu sinulle.

Jos esimerkiksi julkisen sektorin hallinto haluaa lisensoida ohjelmiston, on tarkistettava, että ohjelmistokehittäjät ovat tai olivat hallinnon työntekijöitä tai toimeksisaajia (joiden palvelusopimuksessa kaikki oikeudet siirrettiin hallinnolle). Edellä tarkoitettu muodollinen takuu (katso EUPL, 6 artikla) annetaan lisäämällä ohjelmistokoodiin näkyvät tekijänoikeusmerkinnät (ilmoittamalla tekijänoikeuden haltijan nimi).

Ensimmäinen lisenssinantaja voi myös sisällyttää teokseen erityisiä ohjelmistokoodin osia, joihin hän on saanut niin sanotun sallivan lisenssin (ei-copyleft-lisenssin): lisenssin (kuten New BSD, Apache 2.0 tai MIT Licence). Se mahdollistaa lisensoidun koodin levittämisen edelleen toisella lisenssillä eli EUPL-lisenssillä. Tässä tapauksessa sallivan lisenssin määräykset on huolellisesti tarkistettava, varsinkin kaikki lausekkeet, jotka liittyvät ehtoihin tai edelleen levittämiseen sekä nykyisten tekijänoikeusmerkintöjen noudattamiseen.

Ohjelmiston muuntelu

Jos EUPL-lisensoidun ohjelmiston lähdekoodia halutaan jostain syystä editoida, lisenssinsaaajan on noudatettava alkuperäisen tekijän (eli Euroopan yhteisön) ja (mahdollisten) muiden tekijöiden tekijänoikeutta, erityisesti kaikkia tekijänoikeusmerkintöjä. Jälkiperäisteoksen kirjoittamiseen käytettävässä lähdekoodissa mahdollisesti olevia tekijänoikeusmerkintöjä ei saa poistaa.

Jos lisenssinsaaaja tekee itse parannuksia, niiden alku ja loppu on merkittävä selkeästi. On myös lisättävä päivämäärä, jona muuntelu tehtiin, ja

lisenssinsaaajan oma tekijänoikeusmerkintä. Näin lisenssinsaaaja ilmoitetaan selkeästi muuntelun tekijäksi ja tekijänoikeuden omistajaksi. Tämä on tehtävä heti, kun ohjelmistoa on muunneltu, vaikka muunnelmaa ei olisikaan tarkoitus levittää edelleen (koska organisaatiossa voidaan tulevaisuudessa tehdä toisenlainen päätös). Jos ohjelmistoa on tarkoitus levittää edelleen muuntelun tai parannuksen jälkeen, on muistettava, että EUPL-lisenssin 6 artiklassa jokaiselta tekijältä edellytetään yhtä muodollista takuuta: että lisätyn koodin tekijänoikeus on tekijällä tai että tällä on siihen lisenssi, joka oikeuttaa levittämään sitä edelleen.

Ohjelmiston edelleen levittäminen

Mitä on ”levittäminen”?

EUPL-lisenssin määritelmien mukaan *levittäminen* ja/tai *luovuttaminen* (yleisölle) ovat toimia, joilla teoskappaleita myydään, annetaan, lainataan, vuokrataan, levitetään, luovutetaan, lähetetään tai muutoin asetetaan saataville tai joilla tarjotaan pääsyä teoksen olennaisiin toimintoihin verkon kautta tai sen ulkopuolella. Määritelmä on hyvin laaja ja kattaa enemmän kuin pelkän ohjelmiston ”kappaleiden” toimittamisen. Muun muassa internet-palveluntarjoaja, joka mahdollistaa ohjelmiston käytön verkossa (ohjelmisto palveluna), ”luovuttaa yleisölle”.

Tarkoittaako tämä, että kaikkien internet-palveluntarjoajien, jotka ehkä vain ”käyttävät sellaisenaan” avoimen lähdekoodin ohjelmiston vakio-osia (jotka on lisensoitu EUPL-lisenssillä) (tekemättä jälkiperäisteoksia), on noudatettava levittäjän velvoitteita (erityisesti vaatimusta antaa käyttöön paikka, josta ohjelmiston lähdekoodi on saatavissa)? Ei, tämä olisi vain rasite, eikä se ole lisenssin tavoite. Tavoite on suojata kaikkien käyttäjien oikeuksia (ja erityisesti alkuperäisen tekijän ja muiden tekijöiden oikeuksia) siinä tapauksessa, että internet-palveluntarjoajat toimittavat palvelujaan sellaisten jälkiperäisteosten perusteella, joita mikään muu paikka ei levitä ja lisensoi. Vain tällöin internet-palveluntarjoajien on noudatettava levittäjän velvoitteita.

Levittäminen

Jos ohjelmistoa levitetään edelleen kolmansille osapuolille, levittäjän on otettava huomioon kaksi velvoitetta. Ne koskevat lisenssin käyttöä ja sellaisen paikan antamista käyttöön, josta ohjelmiston lähdekoodi on saatavissa.

A) Lisenssiä koskeva velvoite

Jos EUPL-lisensoidun ohjelman kappaleita levitetään, kappaleiden mukana on aina toimitettava EUPL-lisenssi.

Samaten, jos jälkiperäisteoksen tekijä (joka on muunnellut ohjelmistoa, lisännyt siihen toimintoja, kääntänyt käyttöliittymän toiselle kielelle jne.) levittää tätä uutta teosta, koko jälkiperäisteokseen on sovellettava samaa EUPL-lisenssiä (muuttamatta lisenssin ehtoja).

Kuva 1: Copyleft-lausekkeen vaikutus

EUPL-lisenssissä määrätään merkittävästä poikkeuksesta edellä mainittuun sääntöön: kyseessä on tapaus, jossa yhteensopiva copyleft-lisenssi on pakollinen.

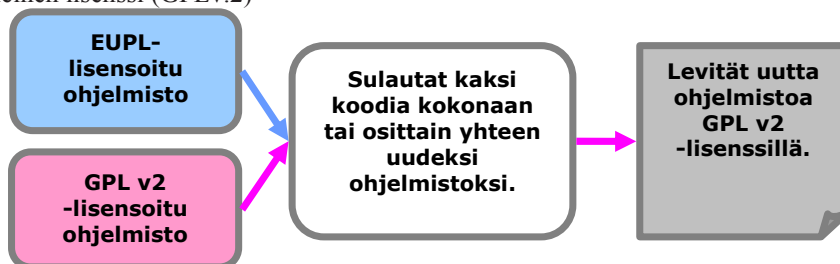
Ohjelmistolisenssin sanotaan olevan ”Copyleft”, kun alkuperäisen koodin tai sulautuman tuloksena saadun koodin edelleen levittäminen on lisensoitava tällä muuntelemattomalla lisenssillä.

Eniten käytetty copyleft-lisenssi on GNU yleinen lisenssi (GPLv.2).

Myös EUPL on sen 5 artiklan mukaan copyleft, jotta voidaan välttää ohjelmiston yksinomistukseen ottaminen.

EUPL-lisenssin kannalta seuraavat copyleft-lisenssit ovat yhteensopivia: (1. helmikuuta 2009):

- GNU yleinen lisenssi (GPLv.2)

Kuva 2: Yhteensopivuuslauseke

- Open Software Licence (OSL) v. 2.1 ja/tai v. 3.0
- Common Public Licence v. 1.0
- Eclipse Public Licence v. 1.0
- CeCILL v. 2.0.

Mitä tämä merkitsee?

Kuvittele, että kaksi erillistä ohjelmistokoodia on sulautettu yhteen:

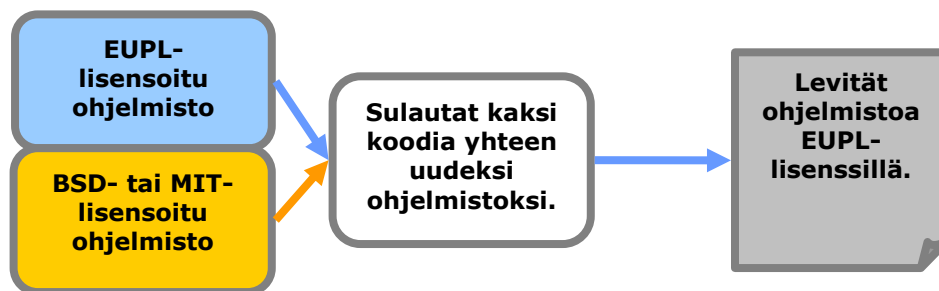
- Ensimmäiseen koodiin on EUPL-lisenssi.
- Toiseen koodiin on annettu jokin edellä mainituista yhteensopivista copyleft-lisensseistä (esimerkiksi GPLv2).

Jos jälkiperäisteosta levitetään edelleen, se on levitettävä GPLv2-lisenssillä. Tämä velvoite johtuu GPLv2-lisenssistä, joka on copyleft. EUPL ratkaisee ”lisenssikonfliktin” antamalla luvan noudattaa tällaista velvoitetta.

Huomaa, että kun ohjelmistoratkaisuja kehitetään erilaisista avoimen lähdekoodin osista, on harvoin pakollista sulauttaa tai yhdistää niiden koodia yhteen ainoaan lähteeseen. Yleensä ratkaisun eri osat vaihtavat ja käsittelevät parametreja ilman sulauttamista. Siinä tapauksessa kukin ratkaisun osa voi olla edelleen lisensoituna alkuperäisellä lisenssillään. Kuvittele toinen tapaus, jossa kaksi erillistä ohjelmistokoodia on sulautettu yhteen:

- Ensimmäiseen koodiin on EUPL-lisenssi.
- Toiseen koodiin on ns. *salliva* lisenssi.

Kuva 3: Sulauttaminen sallivaan lähdekoodiin

b) Lähdekoodin julkaisemista koskeva velvoite

Jälkiperäisteosta levittäessä muunneltu lähdekoodi on luovutettava vapaasti käytettävissä olevasta paikasta (useimmissa tapauksessa www-

Ohjelmistolisenssiä kutsutaan sallivaksi, kun alkuperäisen tai sulautetun koodin edelleen levittäminen voidaan lisensoida millä tahansa lisenssillä (samalla tai muulla, myös ”omistusoikeudellisella” lisenssillä (jossa myyjä säilyttää kaikki tekijänoikeudet itsellään)). Hyvin tunnettuja esimerkkejä sallivista lisensseistä ovat MIT-lisenssi ja BSD-lisenssi-perhe.

Jos jälkiperäisteosta levitetään edelleen, se levitetään EUPL-lisenssillä. Tämä velvoite johtuu EUPL-lisenssin 5 artiklasta (copyleft-lauseke).

sivustosta tai FTP-osoitteesta). Niin kauan, kuin teoksen levittämistä jatketaan, on vähintäänkin annettava linkki tai osoite, josta lisenssinsaaja voi avata kyseisen paikan ja käyttää lähdekoodia tai ladata sen.

3.4 Mitä EUPL-lisensoidulta ohjelmistolta voi odottaa?

Teoksen (alkuperäinen) tekijä tai olemassa olevan EUPL-lisensoidun teoksen kehittäjä voi odottaa, että hänen tekijänoikeuksiaan suojataan, koska EUPL edellyttää lisenssinsaajilta, että nämä

- kunnioittavat alkuperäisen tekijän (ja mahdollisten muiden tekijöiden) tekijänoikeuksia ja varsinkin kaikkia tekijänoikeusmerkintöjä.

Teoksen (alkuperäinen) tekijä tai olemassa olevan EUPL-lisensoidun teoksen kehittäjä voi odottaa, että kolmas osapuoli (kuten ohjelmistomyyjä, joka haluaa ottaa ohjelmiston omaisuudekseen) ei koskaan anasta hänen teostaan, koska EUPL edellyttää lisenssinsaajilta, että nämä

- soveltavat EUPL-lisenssiä, jos he levittävät teoskappaleita tai jälkiperäisteoksia².

Teoksen tekijä tai olemassa olevan EUPL-lisensoidun teoksen kehittäjä voi odottaa saavansa tiedon edelleen levittämisestä. Alkuperäiselle tekijälle ilmoittamista koskevaa muodollista velvoitetta (tai takuuta) ei ole (eikä siitä, että saisi tiedon teoksen kehittämisestä). Mutta niin pitkään kuin tekijä on aktiivinen ja osallistuu lisensoitua ohjelmistoa käyttävän yhteisön toimintaan, kehitystyöhön tai vain lisensoituun teokseen liittyviin foorumeihin (eli

² Ellei käytetä yhteensopivaa copyleft-lisenssiä, joka sekkin estää kolmansia osapuolia anastamasta teosta, kuten jaksossa 5.5 selitetään.

valikoituun yhteistyössä toimivaan kehitysympäristöön), hän pysyy mukana ketjussa ja saa palautetta. Näin hän saa oikeuden käyttää muunneltua koodia ja hyöttyä omiin tarpeisiinsa sopivista parannuksista, koska EUPL-lisenssissä määrätään, että

- jälkiperäisteoksen levittäjällä on velvoite luovuttaa muunneltu lähdekoodi paikasta, jossa se on vapaasti saatavissa.

Teoksen (alkuperäinen) tekijä tai olemassa olevan EUPL-lisensoidun teoksen kehittäjä voi odottaa, että hänen henkistä omaisuuttaan (nimiä, logoja, tavaramerkkejä, palvelumerkkejä

3.5 Takuu, vastuu, sovellettava laki

EUPL-lisensoidun ohjelmiston käyttäjä ei saa mitään takuita ohjelmiston laadusta, ja ohjelmiston levittäjä kiistää kaiken vastuun ohjelmiston mahdollisesti aiheuttamista vahingoista – lain sallimissa rajoissa.

Tämä tarkoittaa, että lisenssin ehtojen mukaan lisenssinantaja ei missään tapauksessa ole vastuussa minkäänlaisesta välittömästä tai välillisestä, materiaalisesta tai moraalisisesta vahingosta, lukuun ottamatta poikkeustapauksia (tahallinen teko tai luonnollisille henkilöille aiheutettu vahinko). Tällä tavoin suljetaan pois tietojen tai liikearvon menettämistä, töiden pysähtymistä, tietokonevikaa, liiketoimintamahdollisuuksien menettämistä jne. koskevat vaatimukset.

Esimerkki:

Olen ladannut ”X-F/OSS”-ratkaisun (kuvitteellinen nimi), jolla on EUPL-lisenssi, ja olen tallentanut arvokkaat tiedostoni sille: kaikki asiakkaat ja näiden kanssa yli kolmen vuoden aikana käyty kirjeenvaihto. Yhtäkkiä X-F/OSS-palvelin lakkaa toimimasta ja kaikki tiedot menetetään – minulla ei ole varmuuskopioita tai vain ”X-F/OSS-muotoiset varmuuskopiot”, joita ei voi lukea ja joissa tapahtunut virhe toistuu. Jos näin tapahtuisi, en voisi vaatia vahingonkorvausta X-F/OSS-ratkaisun tekijän vahingonkorvausvastuun nojalla.

Vastuunrajoitus ei ole koskaan ehdoton: lisenssinantaja voi joutua vastuuseen

jne.) ei loukata, koska EUPL määrää, että kaikkien käyttäjien (tai edelleen levittäjien) on vältettävä edellisten tekijöiden henkisen omaisuuden luvaton käyttöä.

Lisäksi EUPL-lisensoidun ohjelman käyttäjä saa takuun koodin lisenssin pysyvyydestä, koska EUPL-lisenssin peruuttaminen ei ole mahdollista: vaikka alkuperäinen tekijä päättäisikin soveltaa jonkin muun lisenssin ehtoja alkuperäisen lähdekoodin seuraaviin versioihin, käyttöön jo saadun ohjelmaversioiden lisenssissä ei ole aikarajaa.

tuotevastuulakien nojalla siltä osin, kuin näitä lakeja sovelletaan teokseen. Sovellettava laki on tietyn jäsenvaltion kansallinen laki (sen Euroopan unionin jäsenvaltion laki, jossa lisenssinantaja asuu tai jossa hänellä on sääntömääräinen kotipaikka). Eräät kansalliset lait ovat muita vaativampia tuotevastuun suhteen.

Näin ollen EUPL-lisenssillä (sen enempiä kuin muussakaan, sen enempiä avoimen lähdekoodin ohjelmistolisenssissä kuin omistusoikeudellisissa lisenssissä) ei voida rajoittaa tuomioistuimen valtaa vahvistaa yleisiin kuluttajansuojaperiaatteisiin perustuva tuotevastuu.

Myös EUPL-lisenssissä määrätään tapauksista, joissa tekijä on vastuussa: tahallinen teko (tekijä on esimerkiksi sisällyttänyt ohjelmistoon haitallisen tietokoneviruksen) tai jos ohjelma aiheuttaa välittömästi vahinkoa henkilöille tai tavaroille (ohjelmisto on esimerkiksi ilma-aluksen navigointijärjestelmä ja aiheuttaa onnettomuuden, ohjelmisto mittaa lääketieteellisten laitteiden sterilisointilämpötilaa ja virheellinen laskelma aiheuttaa saastumista, tai ohjelmisto säätelee sisäilmaa ja aiheuttaa jonkin myrkytyksen). Nämä ovat kuitenkin ääritapauksia, joissa asianmukainen varmennuselin voi tarkistaa ohjelmiston ja varmentaa sen ehdotettuun käyttöön. Kaikissa muissa olosuhteissa EUPL suojanee tekijää vaatimuksilta, jotka koskevat välillisiä vahinkoja: tietojen, ajan, yrityskuvan tai liiketoimintamahdollisuuksien menetystä jne.

Lisäksi EUPL-lisenssillä levitetty ohjelmisto sisältää erityistakuun, että ohjelmiston tekijänoikeus kuuluu lisenssinantajalle. Toisin sanoen lisenssinantajalla on oikeus levittää ohjelmistoa EUPL-lisenssillä. Takuu on tärkeä sekä lisenssinantajan että lisenssinosaajan kannalta. Lisenssinantajalle (jos tämä on alkuperäinen tekijä) takuu muistuttaa, että hänen on varmistettava, että tekijänoikeus on hänellä, ennen kuin hän lisensoi ohjelmiston. Myöhemmälle muulle tekijälle, joka levittää ohjelmistoa edelleen, takuu muistuttaa, että hänen on varmistettava, että hänellä on tekijänoikeus kaikkiin tekemiinsä muunnelmiin. Lisenssinosaajan (käyttäjän) kannalta takuu suoja tekijänoikeusloukkauksia koskevien vaatimusten uhalta ja jopa patenttivaatimuksilta: lisenssinosaaja voi tarkistaa, mikä osa ohjelmiston koodista on kyseenalaistettu, ja pyytää selvitystä tekijältä.

3.6 Jatkokehittäminen ja käyttö muun ohjelmiston kanssa

EUPL-ohjelmistoa voi käyttää rajoituksetta yhdessä minkä tahansa muun ohjelmiston kanssa. Jos lisenssinosaaja kuitenkin haluaa levittää edelleen saamaansa EUPL-ohjelmistoa sekä siihen mahdollisesti tekemiään parannuksia, hänen on käytettävä EUPL-lisenssiä tai yhteensopivaa lisenssiä.

3.7 Onko EUPL muunneltavissa?

Toinen kysymys on, saako käyttäjä muuntaa lisenssiä, voiko esimerkiksi luoda jälkiperäislisenssin. Vastaus on selkeä ei: EUPL on virallinen asiakirja, jonka Euroopan komissio on hyväksynyt vuosien neuvottelujen ja valmistelujen jälkeen. Sitä ei saa muunnella eikä oman EUPL-jälkiperäislisenssin luominen ole sallittua. Oma lisenssiä ei saa kutsua nimellä EUPL, EUPL v. 2, EUPL plus tai muuta sellaista.

EUPL-lisenssi on suojattu tekijänoikeuksin (© Euroopan yhteisö 2007). Se ei itsessään ole ”lisensoitu teos”, jota saisi vapaasti muuntaa. EUPL-lisenssin 5 artiklan (copyleft-lauseke) mukaan EUPL-lisenssiä saa käyttää vain teosten levittämiseen ja/tai luovuttamiseen ”tämän lisenssin ehdoilla” (eli lisenssin määräyksiä muuttamatta).

Lisenssiä voi tietenkin täydentää palveluihin

Takuun ja vastuun poissulkeminen on tavanomaista kaikissa (sekä avoimen lähdekoodin että omistusoikeudellisissa) ohjelmistolisensseissä. Avoimen lähdekoodin sovelluksessa poissulkeminen on kuitenkin paremmin perusteltua, koska sitä ei myydä, se annetaan, ja se on tekeillä oleva teos, jota lukuisat muut tekijät parantelevat jatkuvasti.

Jos tarvitaan takuu tuesta tai jonkinlainen palvelutasosopimus, jossa määritellään tiettyjen annettavien palvelujen laatu, tiheys, reaktiivisuus ja hinta, lisenssinosaaja voi tehdä palvelusopimuksen tai muun sopimuksen sellaisen organisaation tai yhtiön kanssa, joka tukee käyttämääsi EUPL-lisensoitua ohjelmistoa. Se voi antaa takuun ja kantaa vahingonkorvausvastuun – hyvin todennäköisesti palkkiota vastaan.

Jos lisenssinosaaja haluaa muuttaa EUPL-ohjelmistoa tai yhdistää sen toiseen ohjelmistoon tuottaakseen uuden ohjelmiston (jälkiperäisteoksen), hänen on noudatettava ohjelmistojen kehittämistä tai yhdistämistä koskevia EUPL-lisenssin ehtoja (katso luku 4).

(integrointi, toteutus, tuki, laajennettu takuu, ylläpito jne.) liittyvällä muulla sopimuksella. Kuten 5 artiklassa todetaan, lisäehdot eivät saa muuttaa tai rajoittaa EUPL-lisenssin ehtoja.

Jos EUPL ei vastaa tarpeitasi, voit tutustua OSIn varmennettujen lisenssien luetteloon tarkistaaksesi, sopisiko jokin toinen laajalti käytetty nykyinen lisenssi paremmin tarpeisiisi tai kehittäjäyhteisön tarpeisiin. Voit myös luoda oman lisenssin, mutta huomaa, että tämä tehtävä on syytä varata asiantuntijoille. Tällaisessa tapauksessa mikään uudessa alkuperäislisenssissä ei saa aiheuttaa sen sekaantumista EUPL-lisenssiin esimerkiksi käyttämällä EUPL-nimeä, Euroopan yhteisön tekijänoikeusmerkintää, EUPL-lisenssin muodollista organisointia tai sen sanamuotoa, vaikka EUPL-lisenssistä saatavat ideat voivatkin inspiroida työtäsi.

4 Oman ohjelmiston julkaiseminen EUPL-lisenssillä

EUPL-lisenssin tarkoituksena on helpottaa omistamasi ohjelmiston levittämistä avoimen lähdekoodin ohjelmistojen periaatteita noudattaen.

4.1 Ennakkoehdot

Tärkein ennakkoehto, jotta voit julkaista ohjelmiston EUPL-lisenssillä, samoin kuin mitä tahansa ohjelmistoa julkaistaessa, on varmistaa, että omistat ohjelmiston oikeudet.

Sinun on tunnettava ehdot, joilla julkaiset ohjelmiston, joten on syytä tutustua EUPL-lisenssiin.

4.2 Tarkista oman ohjelmiston omistajuus ja tekijänoikeudet

Jos olet kokonaan kirjoittanut ohjelmiston, jonka haluat julkaista, omistat ohjelmiston tekijänoikeudet. Samoin on laita, jos ohjelma on kokonaan kirjoitettu organisaatiossa eli oikeussubjektissa, joka haluaa julkaista ohjelmiston. Muussa tapauksessa on tarkistettava, kuka ohjelmiston kirjoitti ja millä edellytyksin sitä saa käyttää ja levittää.

Jos ohjelman ovat kirjoittaneet toimeksisaajat, sinulla voi olla oikeus käyttää ja levittää sitä edelleen tai saatat jopa omistaa ohjelmiston. Se riippuu ohjelmiston kirjoittamista koskevan sopimuksen ehtoista. Tästä syystä on tarkastettava kyseisen sopimuksen tekijänoikeusmääräykset. Jos esimerkiksi olet tehnyt sopimuksen yhtiön X (toimeksisaaja) kanssa, tarkista, onko sopimuksessa tämänkaltainen määräys:

”Tulosten omistajuus – teollis- ja tekijänoikeudet

Sopimusta täytettäessä saadut tulokset ja niihin liittyvät oikeudet, myös tekijän- ja teollisoikeudet, ovat kokonaan <HANKINTAVIRANOMAISEN> omaisuutta.

EUPL on avoimen lähdekoodin ohjelmistolisenssi. Vaikka EUPL sisältää kaikki lisenssiehdot, joita käytät, avoimen lähdekoodin ohjelmiston käsitteen tunteminen on hyödyksi, jotta saat mahdollisimman paljon etua ohjelmiston julkaisemisesta EUPL-lisenssillä. On erityisen hyödyllistä ymmärtää avoimen lähdekoodin ohjelmistojen yhteisökehityspeiraatteita.

Hankintaviranomainen voi käyttää, julkaista, luovuttaa tai siirtää tuloksia haluamallaan tavalla ilman alueellisia tai muita rajoituksia.”

Uusissa sopimuksissa on suositeltavaa kiinnittää toimeksisaajan huomiota aikomukseen levittää teosta EUPL-lisenssillä. Kehittäjät käyttävät nykyään yhä enemmän avoimen lähdekoodin tai jopa julkisia (*Public Domain*) osia, ja heidän pitää tarkistaa, onko kyseisten osien lisenssi riittävän salliva, jotta ohjelmistoa voidaan levittää EUPL-lisenssillä. Edellä mainittua määräystä on siitä syystä suositeltavaa täydentää seuraavalla:

”Jos teollis- tai tekijänoikeuksia on olemassa ennen sopimuksen tekoa (kuten voi olla, jos toimeksisaaja sisällyttää toimitettavaan teokseen avoimen lähdekoodin ohjelmiston osia), toimeksisaaja tarkistaa ja varmistaa, että koko toimitettu teos voidaan siirtää, levittää tai luovuttaa Euroopan unionin yleisellä lisenssillä (EUPL). Edellä mainitusta vaatimuksesta voidaan poiketa vain, jos <HANKINTAVIRANOMAINEN> antaa siihen etukäteen suostumuksensa.”

4.3 Avoimen lähdekoodin ohjelmistojen periaatteiden soveltaminen (yhteisökehittäminen)

Ohjelmisto voidaan julkaista EUPL-lisenssillä vain, jotta muiden olisi helppo käyttää sitä. Siinä tapauksessa julkaisija ei ehkä ole kiinnostunut vapaaehtoisten kehittäjien tukiyhteisön syntymisestä oman organisaation ulkopuolelle. Jos avoimen lähdekoodin yhteisöetuja eli mahdollisuutta, että muut organisaatiot ja yksilöt auttavat ohjelmistotuessa ja sen jatkokehittämisessä, kuitenkin halutaan hyödyntää mahdollisimman paljon, on syytä tutustua käyttäjien ja kehittäjien yhteisöön, joka todennäköisesti tekee yhteistyötä ohjelmiston tulevassa kehittämisessä. Avoimen lähdekoodin yhteisöjen kumppanuutta koskeva IDADC:n ohje julkishallintoja varten (*Guideline for Public Administrations on Partnering with Free Software Developers*) on tässä yhteydessä hyödyllistä luettavaa.³

4.4 Miksi lisenssi on tärkeä?

Kuten olemme jo todenneet, ohjelmiston tekijänoikeudet on suojattu. Ilman lisenssiä kaikki muutokset, parannukset ja lokalisaatio (käännökset) ovat kiellettyjä. Tekijänoikeuslainsäädäntö antaa teoksen omistajalle teokseen tiettyjä oikeuksia, ja sen perusteella muiden on laitonta käyttää tai mukauttaa teosta ikään kuin se olisi heidän.

Omistaja (lisenssinantaja) antaa tämän luvan toiselle osapuolelle (lisenssinsajalle) käyttämällä lisenssiä, kuten EUPL-lisenssiä.

Avoimen lähdekoodin ohjelmistolisenssinä EUPL suojaa alkuperäisen tekijän oikeuksia, samalla kun se antaa muille käyttäjille ja tekijöille vapauden käyttää ohjelmistoa, ikään kuin se olisi heidän oma teoksensa.

Oikeus käyttää uudelleen aiempia teoksia on tärkeä nykyaikaisen ohjelmointityön helpottaja, kun monet ohjelmistojen osat ovat linkitettyjä tai koostettu yhteen. Siksi on olennaisen tärkeää vahvistaa, että kaikilla osilla on asianmukainen lisenssi ja että lisenssit ovat yhteensopivia siinä tapauksessa, että osat toimitetaan usealla eri lisenssillä ja että tuloksena saatu teos on levitettävä edelleen yleisölle.

³ Julkaistu IDABC:n verkkosivustossa:
<http://ec.europa.eu/idabc/servlets/Doc?id=19295>.

4.5 Päätös julkaista ohjelmisto avoimen lähdekoodin ohjelmistolisenssillä

Koska luet näitä ohjeita, tiedät luultavasti, että avoimen lähdekoodin ohjelmiston olennainen periaate on ohjelmiston jakaminen. Se on eräs tehokkaimmista tavoista lisätä ohjelmiston käyttöä, parantaa sen laatua (antamalla kehittäjien tarkistaa, parantaa, lisätä tai laajentaa ohjelmiston toimintoja) ja vähentää kustannuksia, kun pyörää ei tarvitse keksiä joka kerran uudelleen. Sähköisistä viranomaispalveluista vastaavat Euroopan unionin ministerit suosittelivat yksimielisesti julkishallinnoille ohjelmistojen jakamista. Se toteutuu parhaiten avoimen lähdekoodin ohjelmistolisenssillä. Vaikka avoimen

4.6 Päätös valita lisenssiksi EUPL

Levityslisenssi olisi valittava hyvin varhaisessa vaiheessa, koska se määrittää muiden kehittäjien oikeudet, ja alun perin tehtyä valintaa on hankala muuttaa jälkeenpäin.

Sikäli kuin lisenssinantaja haluaa välttää sen, että kolmas osapuoli ottaa yksinomaiseen hallintaansa hänen ohjelmistonsa (yleinen tilanne julkishallinnoissa), EUPL-lisenssin valintaa suositellaan useista syistä:

- Euroopan komission kokoinen julkinen elin on ensimmäistä kertaa virallisesti kehittänyt ja hyväksynyt avoimen lähdekoodin ohjelmistolisenssin omien ohjelmistojensa julkaisemista varten.
- EUPL-lisenssi on oikeudellisesti pätevä

4.7 Lisenssiin on viitattava lähdekoodin sisällä

Lisenssivalinta on ilmoitettava paikassa, josta ohjelmisto toimitetaan (esimerkiksi ohjelmiston verkkosivustossa). Varsinaista lisenssitekstiä ei ole tarpeen sisällyttää sinne, nimi ja linkki alkuperäiseen lisenssitekstiin varmistavat parhaiten viittauksen yhteen ainoaan lähteeseen.

Näin ilmoitetaan yleisölle, minkä lisenssin nojalla ohjelmisto julkaistaan, mutta se ei riitä oikeudellisiin tarkoituksiin. Sitä varten

lähdekoodin käytöstä julkisella sektorilla on monia muitakin ohjeita, käyttämällä näitä ohjeita ja EUPL-lisenssiä sinun ei tarvitse huolehtia, vaikka et ymmärtäisikään kaikkia avoimeen lähdekoodiin yleisesti liittyviä kysymyksiä.

EUPL suunniteltiin erityisesti helpottamaan julkisen sektorin ohjelmistojen uudelleen käyttöä, suojaamaan veronmaksajien veroilla tehtyjä investointeja ja selkeyttämään ohjelmiston käyttäjään mahdollisesti vaikuttavia kysymyksiä.

kaikilla Euroopan unionin virallisilla kielillä Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetun kielellisen monimuotoisuuden periaatteen mukaisesti.

- EUPL-lisenssissä on otettu huomioon jäsenvaltioiden ja yhteisön lain erityispiirteet ja monimuotoisuus (tekijänoikeutta koskeva termistö, tiedot, takuu, vastuu, sovellettava laki ja lainkäyttöalue).
- EUPL takaa jatkokehittelyssä yhteensopivuuden merkittävimpien muiden lisenssien kanssa (myös suosituimman lisenssin eli GPLv2:n).

ohjelmistokoodissa on viitattava lisenssiin tai sen pitää sisältää lisenssi. Vakiintunut tapa tehdä tämä on laittaa koko lisenssin teksti tiedostoon, jonka nimi on ”KOPIOINTI” (tai ”LISENSSI”). Kunkin lähdetiedoston alkuun laitetaan lyhyt ilmoitus, jossa mainitaan tekijänoikeus, päiväys, haltija ja lisenssi. Lisäksi lukijalle ilmoitetaan, mistä lisenssin täydellinen teksti löytyy.

Esimerkki EUPL-lisenssin nojalla levitettyyn

ohjelmistoon liitettävästä lyhyestä ilmoituksesta:

```
/*  
* Copyright 2007 OMA ORGANISAATIO4  
*  
* Lisensoitu EUPL-lisenssillä, versio 1.1, tai - heti kun  
Euroopan komissio on hyväksynyt ne - EUPL-lisenssin  
seuraavilla versioilla (jäljempänä "lisenssi").  
* Tätä teosta saa käyttää vain lisenssin mukaisesti.  
* Lisenssijäljennös on saatavissa osoitteesta:  
*  
* http://ec.europa.eu/idabc/eupl.5  
*  
* Ellei sovellettava laki muuta edellytä tai ellei toisin  
ole kirjallisesti sovittu, lisenssin nojalla levitettävä  
ohjelmisto levitetään "sellaisena kuin se on",  
* ILMAN MINKÄÄNLAISIA TAKUITA TAI EHTOJA, sen enempää  
nimenomaisia kuin konkludenttisia.  
* Katso lisenssin mukaisia lupia ja rajoituksia koskevat  
erityismääräykset lisenssistä.  
*/
```

Edellä annetussa esimerkissä alkuperäinen tekijä hyväksyy Euroopan komission mahdollisesti EUPL-lisenssistä julkaisemat myöhemmät versiot. Sama vaikutus olisi levityksessä käytettävällä ilmaisulla "EUPL-lisenssin nojalla" ilmoittamatta versionumeroa, vaikkakaan ilmaus ei ole yhtä tarkka.

Jos alkuperäinen tekijä sitä vastoin haluaa rajoittaa hyväksyntänsä tiettyyn EUPL:n versioon (ja pidättää oikeuden hyväksyä tai olla hyväksymättä myöhemmät versiot), lisenssi-ilmoituksen olisi kuuluttava seuraavasti:

```
* Lisensoitu EUPL-lisenssin nojalla, vain versio 1.1  
(jäljempänä "lisenssi").
```

Tämänmuotoisella lisensoinnilla EUPL:n myöhempiä versioita ei voida soveltaa teokseen tai jälkiperäisteoksiin ilman alkuperäisen tekijän suostumusta. Sanaa "vain" suositellaan, koska se tekee lisenssiehdosta täsmällisemmän.

⁴ Ensimmäinen julkaisuvuosi ja viimeisen muunnelman julkaisuvuosi, kuten 2005, 2007.

⁵ Varsinkin jos on kyse EUPL-lisenssistä, jolla on virallinen arvo kaikilla Euroopan unionin kielillä, sivu olisi tarkistettava (ja lisenssin jäljennös olisi mielellään asetettava lisenssinantajan verkkosivustoon ja luovutettava ohjelman latauksen yhteydessä, jotta vältetään odottamattomat URL-osoitteiden muunnokset).

4.8 EUPL-sopimusta koskevia parhaita toimintatapoja

EUPL-lisensoidun hankkeen omistajan (johtajan tai yrittäjän) ja kaikkien sidosryhmien (joiden on sovellettava EUPL-lisenssin ehtoja) on välttämätöntä menetellä seuraavasti:

- Ilmoitetaan suoraan, että ohjelmisto (tai sen tietyt osat) on lisensoitu EUPL-lisenssillä. Tämä pitäisi tehdä hankkeen www-sivustossa sen ”ylimmällä” sivulla, jossa hankkeeseen viitataan tai jossa sitä kuvataan. Lisätään esimerkiksi näkyvä maininta ”EUPL-lisensoitu”.
- Sana ”EUPL” linkitetään URL-osoitteeseen, jossa lisenssitekstiin voi tutustua ja josta sen voi ladata eri kielillä: <http://ec.europa.eu/idabc/eupl>.
- EUPL-lisenssin jäljennös ja erityinen valintaruutu on lisättävä latausprosessiin tai sovellukseen, jolla ohjelmisto luovutetaan. Vierailija saa ladata levitettävän ohjelmiston tietyistä paikasta. Sovelluksessa on oltava määräys ”*Lue huolellisesti*

4.9 Lisenssinsaajan hyväksyntää ei ole tarpeen rekisteröidä

Lisenssiä sovelletaan, vaikka lisenssinantajalla ei olisikaan rekisteriä käyttäjistä, jotka hyväksyvät lisenssin ehdot. Tämä johtuu siitä, kuinka tekijänoikeuslainsäädäntöä sovelletaan ohjelmistoon.

Lisenssi saa oikeusvaikutuksen heti, kun käytetään ohjelmistoa (jonka ohjelmistokoodissa ilmoitetaan, että se on lisensoitu EUPL:n ehtojen mukaan). Käytön osoittaa se yksinkertainen tosiseikka, että lisenssillä myönnettyjä oikeuksia käytetään. Ohjelmisto otetaan esimerkiksi käyttöön organisaation eri osastoilla, asiakkaiden sivustoissa (jos lisenssinantaja on kaupallinen organisaatio) tai asiakkaiden tietokoneilla (jos lisenssinantaja on julkisen sektorin organisaatio), tai internetissä on ohjelmistoa luovuttavia sivustoja, jotka luovat tai levittävät

jäljempänä olevat EUPL-lisenssin ehdot” ja valintaruutu ”*Hyväksyn*”, joka asetetaan lisenssin koko tekstin esittävän ikkunan alaosaan. Latausprosessi saa jatkua vain, jos ruutu on valittu.

Tätä varten EUPL-lisenssistä on saatavana .TXT-versio osoitteessa www.osor.eu.

- Fyysisellä välineellä (kuten USB-tikulla, CD-ROM- tai DVD-ROM-levyllä) levitettävään ohjelmistoon on suositeltavaa sisällyttää EUPL-lisenssin jäljennös: TXT-versio olisi kopioitava tiedostoon, jonka nimi on ”Lisenssi”.

Lisäksi voidaan (valinnaisesti) viitata asiaankuuluviin IDABC:n www-sivuihin, joilla on EUPL-lisenssiä koskevia lisäselityksiä ja tutkimuksia:

(<http://ec.europa.eu/idabc/en/document/5425>).

teoskappaleita tai jälkiperaisteoksia.

Tästä huolimatta saattaa olla hyödyllistä tallentaa ohjelmiston lataavien tahojen yhteystiedot. ”Tunteakseen käyttäjänsä” moni ohjelmiston latauspaikka pyytää vierailijoita rekisteröimään ”käyttäjätunnuksen” (nimen) ja pyytää joitakin tietoja (osoite, puhelin jne.) sekä henkilökohtaisen sähköpostiosoitteen, johon salasana lähetetään. Näin lisenssinantaja saa yhdessä IP-osoitteen rekisteröinnin kanssa tärkeää tietoa ennen latausta, vaikkakin tällaisen ”tunnistuksen” luotettavuus riippuu toisen osapuolen panoksesta ja hyvästä tahdosta.

Vaikka käyttäjien tunteminen on hyödyllistä, tällaisten tietojen keruu ei ole EUPL-lisenssin mukaisten oikeuksien ja velvoitteiden sitovuuden edellytys.

4.10 Paikka, josta lähdekoodi on saatavissa

Lisenssinantaja voi tietenkin julkaista ohjelmiston omassa verkkosivustossaan. Ohjelmiston lähdekoodi olisi kuitenkin parasta julkaista paikassa, jossa on helppoa käyttää ja kehittää avoimen lähdekoodin ohjelmistoja. Samalla oman verkkosivuston kaistanleveyttä koskevat vaatimukset pienenevät.

4.11 Kuinka ja missä päätöksestä ilmoitetaan?

Jos julkaiset ohjelmiston, haluat, että muut ihmiset käyttävät sitä. Näin voi käydä vain, jos ohjelmistosta mahdollisesti kiinnostuneet ihmiset saavat tietää siitä.

Ohjelmistosta – ja sen julkaisemisesta EUPL-lisenssillä – on valmisteltava tietopaketti. Tietoa levitetään laajasti käyttäjäyhteisöille, jotka ovat mahdollisesti kiinnostuneita siitä. Joitakin ehdotuksia toteuttamistavoista:

- Valmistele yhden sivun ilmoitus, jossa kuvataan ohjelmiston toimintoja ja kohdekäyttäjryhmää ja jossa ilmoitetaan, että se julkaistaan avoimen lähdekoodin ohjelmistolisenssillä (EUPL).

Huomaa, että julkaisu avoimeen lähdekoodin erikoistuneissa ”pajoissa” tai paikoissa ei vähennä lisenssinantajan mahdollisuuksia valvoa ohjelmiston virallisen version kehittämistä ja muuntelua.

- Levitä ilmoitus asianmukaisille yhteisöille. Euroopan unionin julkisen sektorin ohjelmiston ollessa kyseessä tällaisia yhteisöjä voivat olla muun muassa IDABC Open Source Observatory and Repository (www.OSOR.eu), ePractice.eu-verkkosivusto, oman hallinnon verkkosivustot jne.
- Julkaise ohjelmisto paikassa, jota oman alasi yhteisöt yleensä käyttävät.

5 EUPL-lisensoidun ohjelmiston kehittäminen tai integrointi

5.1 Avoimen lähdekoodin ohjelmiston kehittämisperiaatteet

EUPL-lisenssillä voi lisensoida minkä tahansa omistamansa ohjelmiston (tapauksen mukaan ohjelmiston, jonka on kehittänyt itse, työntekijät tai toimeksisaajat).

Jos ohjelmisto suunnitellaan alusta alkaen julkaistavaksi EUPL-lisenssillä, avoimen lähdekoodin ohjelmistojen kehittämisperiaatteet antavat eniten etuja. Näihin kuuluvat

- modulaarinen malli, jossa osat ”keskustelevat” keskenään sekoittamatta kaikkia ohjelmistokooodeja
- työskentely yhteistoiminnallisessa ympäristössä (jossa on käytettävissä versionhallintajärjestelmä ja muita välineitä etätyöskentelyyn ja oman kehittäjäyhteisön hallintaan)
- sovelluksen ja sen kaikkien moduulien vakioitu dokumentointi

5.2 Miten EUPL sallii ohjelmistojen integroinnin ja yhdistelyn

Kuten muutkin avoimen lähdekoodin ohjelmistolisenssit, EUPL on suunniteltu varmistamaan, että ohjelmistoa voidaan laajentaa, muunnella ja käyttää uudelleen yhdessä muun ohjelmiston kanssa.

Ohjelmistoratkaisua laajennetaan usein integroimalla teoksen lähdekoodiin muuta olemassa olevaa ohjelmistokoodia tai yhdistämällä teos tiiviisti muihin olemassa oleviin ohjelmiston osiin, jotka annetaan käyttöön omilla lisensseillään. Tässä tapauksessa integrointi/ yhdistely saa aikaan niin sanotun ”jälkiperäisteoksen”. Jälkiperäisteoksen levittäminen on mahdollista vain, jos kaikilla osilla on yhteensopiva lisenssi.

EUPL pyrkii ainutkertaisen yhteensopivuuslausekkeen avulla helpottamaan

- vahva johtajuus ja projektihallinto yhdessä ulkoimelle osallistumiselle avoimen asenteen kanssa, jolloin muiden ideoihin suhtaudutaan myönteisesti samalla, kun projektin hallinto ja ohjaaminen pysyvät omissa käsissä
- tehokas yhteisöliittymä (hyvä tiedonvälitys).

Lisätietoja yhteistyöstä avoimen lähdekoodin yhteisöjen kanssa ja avoimen lähdekoodin ohjelmistojen kehittämisperiaatteiden käytöstä saa julkishallintoja varten julkaistusta avoimen lähdekoodin yhteisöjen kumppanuutta koskevasta IDADC:n ohjeesta:

<http://ec.europa.eu/idabc/servlets/Doc?id=19295>.

jälkiperäisteosten tuotantoa ja levitystä. Tämä tapahtuu seuraavasti:

- EUPL varmistaa, että kaikilla ohjelmiston vastaanottajilla on käytössään lähdekoodi. Näin vastaanottajat voivat tutkia, kuinka ohjelmisto toimii.
- EUPL varmistaa, että kaikilla ohjelmiston vastaanottajilla on oikeus tehdä muutoksia. Näin he voivat muunnella tai laajentaa ohjelmistoa tai käyttää sen uudelleen.
- EUPL varmistaa, että jälkiperäisteokset levitetään samalla tai yhteensopivalla lisenssillä. Näin varmistetaan, että myös tuloksena saatavaa ohjelmistoa on mahdollista tutkia, muunnella ja laajentaa edelleen.

5.3 Miksi integrointi on hyödyllistä? Miksi lisenssit voivat rajoittaa integrointia?

Varsinkin julkishallinnon organisaatiot käyttävät miljardeja euroja usein päällekkäisten ohjelmistojen kehittämiseen. Ohjelmiston uudelleenkäyttö voi säästää paljon rahaa, työtä ja aikaa. Samalla se mahdollistaa resurssien, ja tulosten jakamisen organisaatioissa ja niiden välillä sen sijaan, että pyörää keksitään jatkuvasti uudelleen. Eräs avoimen lähdekoodin ohjelmistolisenssien, kuten EUPL:n, eduista on, että se mahdollistaa ohjelmiston integroinnin ja uudelleenkäytön.

5.4 EUPL-lisenssiin liittyviä erityiskysymyksiä

EUPL ei ole vielä yleisessä käytössä. Siitä syystä saattaa olla hankala löytää olemassa olevia osia, jotka on lisensoitu EUPL-lisenssillä, jotta ne voisi yhdistää omaan EUPL-ohjelmistoon.

EUPL-ohjelmistoihin voi kuitenkin yhdistää usealla avoimen lähdekoodin ohjelmistolisenssillä lisensoituja ohjelmistoja. Kyseessä ovat kaikki sellaisilla lisensseillä lisensoidut osat, jotka eivät rajoita tulevaa lisensointia (kaikki sallivat lisenssit, esimerkiksi

5.5 Yhteensopivuus muiden lisenssien kanssa

Monet avoimen lähdekoodin ohjelmistolisenssit sallivat alkuperäisen ohjelmiston muunneltujen versioiden levittämisen muulla lisenssillä, myös EUPL-lisenssillä. Tällainen ohjelmisto voidaan yhdistää EUPL-ohjelmistoon, ja tuloksena saatu teos levitetään EUPL-lisenssillä.

Eräät paljon käytetyt lisenssit vaativat kuitenkin, että muunnellut teokset on levitettävä samalla lisenssillä. Tavallisesti näin on asian laita myös EUPL-lisenssissä.

Kuitenkin jos EUPL-ohjelmisto yhdistetään konkreettisesti ohjelmistoon, jota levitetään ”yhteensopivalla lisenssillä”, EUPL sallii, että tuloksena saatu ohjelmisto levitetään yhteensopivalla lisenssillä eikä EUPL-lisenssillä.

Kaikki omistusoikeudelliset lisenssit rajoittavat integrointia ja uudelleenkäyttöä, koska lähdekoodi ei ole automaattisesti käytettävissä.

Eräät avoimen lähdekoodin ohjelmistolisenssit rajoittavat integrointia vaatimalla saman lisenssin käyttöä muunnelluissa teoksissa. EUPL sitä vastoin sallii integroinnin ohjelmistoon, jota levitetään useilla yleisessä käytössä olevilla avoimen lähdekoodin ohjelmistolisensseillä (katso jakso 5.5).

MIT tai BSD). Jopa ohjelmistoja, jotka on levitetty jatkokehitystä jonkin verran rajoittavilla yleisillä lisensseillä, voidaan yhdistää EUPL-lisenssiin yhteensopivuuslausekkeen avulla (katso jakso 5.5).

Huomaa, että EUPL:n luonne Euroopan unionin julkisen sektorin tukemana lisenssinä varmistanee, että lähitulevaisuudessa julkisen sektorin ohjelmistoja on saatavana tällä lisenssillä merkittävä määrä.

Nykyisin EUPL-lisenssissa määritellyt yhteensopivat lisenssit ovat

- GNU yleinen lisenssi – General Public licence (GNU GPL v.2)
- Open Software Licence (OSL) v. 2,1, v. 3.0
- Common Public Licence v. 1.0
- Common Public Licence v. 1.0
- CeCILL v. 2.0.

Luettelo ei supisteta, mutta sitä voidaan laajentaa (esimerkiksi edellä mainittujen lisenssien mahdollisilla myöhemmillä versioilla). Supistaminen ei ole mahdollista, sillä heti kun sulautettu tai yhdistetty teos on pätevästi lisensoitu yhteensopivalla lisenssillä, lisenssiä ei voi peruuttaa.

5.6 Eri lisensseillä julkaistujen teosten yhdistäminen

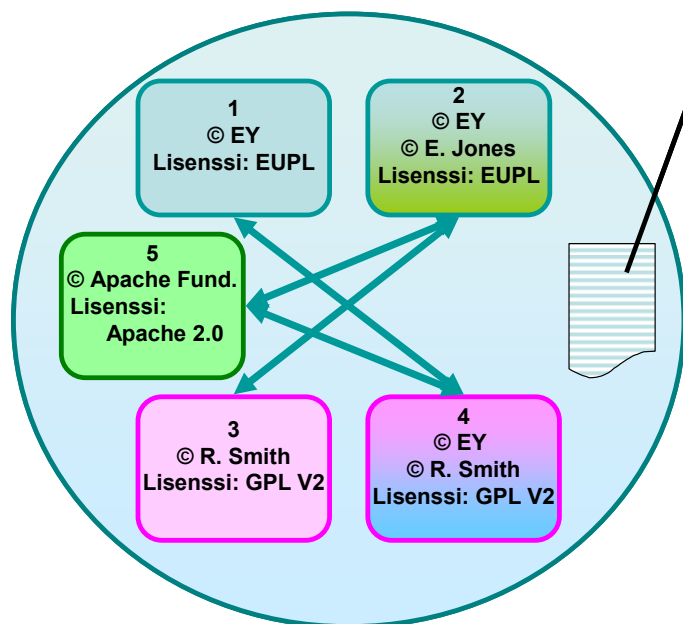
Samassa ratkaisussa on mahdollista käyttää eri avoimen lähdekoodin ohjelmistolisensseillä (kuten EUPL) levitettäviä eri ohjelmisto-osia ja käyttää tai levittää niitä yhdessä (samassa paketissa, samalla CD-ROM-levyllä). Tällainen integrointi, jossa eri osat viestivät keskenään toimintojen aikaan saamiseksi, ei sulauta yhteen eri lähdekoodoja. Näin kutakin ohjelmistoa käytetään ja levitetään oman lisenssinsä ehtojen mukaisesti. Tässä tapauksessa lisenssien välillä ei ole yhteensopivuusongelmia. Jos ohjelmistojen yhdistely sitä vastoin ulottuu lähdekoodien muunteluun tai sulauttamiseen, tulos on ”jälkiperäisteos”, ja jos sitä on tarkoitus levittää, on tarkistettava lisenssien

yhteensopivuus.

Lisäksi on mahdollista kehittää ohjelmistoa omistusoikeudellisessa järjestelmässä (kuten Microsoft.Net tai Biztalk) ja julkaista se EUPL-lisenssillä samoista syistä kuin ne tuhannet muut avoimen lähdekoodin ohjelmistot, jotka on tehty toimimaan omistusoikeudellisella alustalla (kuten Microsoft Windows). Tässä tapauksessa tuotettu erityiskoodi on mahdollista julkaista EUPL-lisenssillä, mutta mahdollisesti tarvittavat omistusoikeudelliset kirjastot tai kehitysympäristöt on hankittava niiden myyjältä, ja niitä on käytettävä ja levitettävä niiden kunkin oman yksittäisen lisenssin ehtojen mukaisesti.

Käytännön esimerkki:

Sovellus X

Lue minut -tiedosto:

Tämän sovelluksen tekijänoikeudet © 2007 ovat Euroopan yhteisöllä.

Ota huomioon myös käytetyissä osissa olevat kaikki muut tekijänoikeusmerkinnät.

Osat 1 ja 2 on lisensoitu EUPL v.1.1 -lisenssillä.

Osat 3 ja 4 on lisensoitu GPL V 2 -lisenssillä.

Osa 5 on lisensoitu Apache 2.0 -lisenssillä.

Kuva 4: Eri osien integrointi

Oletetaan, että Euroopan komissio (esimerkkinä, voit kuvitella tilalle oman organisaatiosi) levittää ”sovellusta X”, joka on modulaarinen ja sisältää viisi osaa. Osia ei sulauteta yhteen yhdeksi ainoaksi lähdekooditiedostoksi, vaan ne ”keskustelevat” keskenään (vaihtamalla tietoja tai parametreja).

Osa 1 on Euroopan komission tuottama (kokonaan sen työntekijöiden tai toimeksisaajien kirjoittama). Siitä syystä:

© Euroopan yhteisö
Lisenssi: EUPL

Osa 2 on Euroopan komission tuottama, mutta se ei kuitenkaan ole kokonaan sen työntekijöiden tai toimeksisaajien kirjoittama. He ovat mukauttaneet ja laajentaneet olemassa olevaa ohjelmistoa, joka on lisensoitu sallivalla BSD-lisenssillä. BSD-osan tekijänoikeuden omistaja on E. Jones. Tästä syystä muunnellun osan tiedot ovat

© Euroopan yhteisö
© E. Jones (Alkuperäiset tekijänoikeusmerkinnät on säilytettävä, kun alkuperäinen koodi toisinnetaan.)
Lisenssi: EUPL

Osa 3 ei muunneltu, sen on tuottanut R. Smith,

5.7 EUPL-lisenssin yhteensopivuuslausekkeen vaikutus muun teoksen lisensointiehtoihin

Voidaanko EUPL-lisenssiä käyttää siltana, jolla muutetaan toisen teoksen lisensointiehtoja esimerkiksi vaihtamalla GPLv2-lisenssistä OSL-, Eclipse-, CeCILL- tai Common Public Licence-lisenssiin?

ja se on lisensoitu GPLv2-lisenssillä. Tätä ei saa muuttaa:

© R. Smith
Lisenssi: GPLv2

Osa 4 on lisensoitu GPLv2-lisenssillä. Teknisistä syistä ei ollut mahdollista tai asianmukaista välttää Euroopan komission tuottaman EUPL-koodin sulauttamista R. Smithin tekemän alkuperäisen lähdekoodin kanssa. Koska EUPL-lisenssissä GPLv2 hyväksytään yhteensopivaksi, tiedot kuuluvat

© R. Smith
© Euroopan yhteisö (siltä osin kuin EUPL-koodia on sisällytetty/sulautettu)
Lisenssi: GPLv2

Osa 5 tilanne on sama kuin osan 3. Sitä ei ole muunneltu, eikä tietoja muuteta:

© The Apache foundation
Lisenssi: Apache v. 2

Sovelluksen mukana toimitetaan Lue minut -tiedosto, jossa selitetään asiaankuuluvat tiedot ja yksityiskohdat sovellettavista lisensseistä tai linkit asiaankuuluviin asiakirjoihin.

Ei koskaan, paitsi jos tämä sallitaan jo toisen teoksen lisensointiehdoissa. Jos EUPL-ohjelmisto sulautetaan muuhun ohjelmistoon, joka on lisensoitu yhteensopivalla copyleft-lisenssillä, kyseistä muuta lisenssiä on käytettävä muutoksitta.

6 EUPL-lisenssin uudet versiot

Kuten monia muita sopimussuhteisiin liittyviä viitetekstejä, EUPL-lisenssin tekstiä on välttämätöntä mukauttaa tarpeen mukaan toimintatapojen, tekniikan, pakottavien säädösten tai sanaston kehittymiseen, erityisesti koska siitä on olemassa niin monta kieliversiota.

EUPL-lisenssin 13 artiklan mukaan Euroopan komissio voi julkaista EUPL-lisenssistä uusia versioita, ”sikäli kuin tämä on tarpeen ja kohtuullista, rajoittamatta tällä lisenssillä myönnettävien oikeuksien laajuutta”. Näin ollen:

Euroopan komissio voi saattaa lisenssin ajan tasalle uusien oikeudellisten tai teknisten kysymysten takia, jos nämä muutoin estäisivät lisenssin tarkoitetun toiminnan.

Uusi versio ei muuta lisenssin perusominaisuuksia, kuten sen antamia vapauksia, vastuun poissulkemista eikä sen vastavuoroista luonnetta (copyleft), mikä tarkoittaa, että lisensoidun työn yksinomainen haltuun ottaminen ei ole sallittua.

Tämän kappaleen avainsana on **kohtuullinen**. Euroopan komissio voi tosiaan saattaa lisenssin ajan tasalle, esimerkiksi selvittääkseen uusista tai aiemmin tuntemattomista oikeudellisista ongelmista, jos nämä muutoin estäisivät lisenssin tarkoitetun toiminnan. Tällaisten muutosten on kuitenkin oltava kohtuullisia, toisin sanoen ne eivät saa väärentää lisenssin perusominaisuuksia, kuten sen antamia vapauksia, vastuun poissulkemista tai sen vastavuoroista luonnetta (copyleft),

Lisenssin uudet versiot julkaistaan ainutkertaisella versionumerolla.

On tärkeää huomata, että uusia versioita voidaan

soveltaa jo lisensoituun ohjelmistoon, jos se on lisensoitu antamatta yksittäisen version numeroa tai jos on nimenomaan määrätty, että myöhempiä versioita sovelletaan. Sama koskee ohjelmistoja, jotka on aiemmin lisensoitu EUPL v.1.0 -lisenssillä, koska EUPL v.1.0 -lisenssin 13 artikla kuuluu näin: ”Lisenssin uusi versio sitoo teitä heti kun tulette tietoiseksi sen julkaisemisesta.” Sääntö on muuttunut myöhemmissä versioissa: jos alkuperäinen tekijä lisensoi teoksensa virallisesti ”EUPL v.1.1” -lisenssimerkinnällä, kyseistä versiota sovelletaan uusista versioista huolimatta (ellei alkuperäinen tekijä päättä tarpeen mukaan päivittää lisenssitietoja).

Toisen 13 artiklan määräyksen mukaan ”Kaikki Euroopan komission hyväksymät kieliversiot tästä lisenssistä ovat samanarvoisia. Sopimuspuolet voivat käyttää valitsemaansa kieliversiota.”

Määräys (jolle ei löydy vastaavaa tämän päivän maailmassa) suojaa sekä lisenssiantajaa että vastaanottajaa (eli lisenssinsaajaa).

Jos Euroopan unioni laajenee yhteen tai useampaan uuteen jäsenvaltioon, uudet kieliversiot saavat saman arvon sen jälkeen, kun Euroopan komissio on hyväksynyt ja julkaissut ne. Komissio voi myös korjata muotovirheitä varmistaakseen tarpeen mukaan, että kaikki lisenssin kieliversiot vastaavat toisiaan. Siinä tapauksessa versionumeroa ei muuteta.

Lopuksi on huomattava, että Euroopan komissio voi aina harkita laajentavansa EUPL-lisenssin lisäyksessä olevaa yhteensopivien lisenssien luetteloa.

7 Päätelmät

Joka päivä maailmassa 1,5 miljoonaa ihmistä (kehittäjää) tekee yhteistyötä yli 200 000:ssa avoimen lähdekoodin hankkeessa ja tuottaa ohjelmistoja, joita käyttää yli 1 miljardi käyttäjää.

Tunnettujen kaupallisten yritysten, kuten IBM:n, Microsoftin, SUNin, Bullin ja Oraclen, johtajat lisensoivat avoimen lähdekoodin ohjelmistoja ja kehittävät osaa liiketoiminnastaan ja markkinointistrategiastaan niiden ympärille. Jopa puhtaasti ohjelmistomyyntiin keskittyvät yritykset käyttävät tilaisuutta hyödykseen laajentaakseen käyttäjä- ja kehittäjäkuntaansa levittämällä erityistä avoimen lähdekoodin materiaalia.

Julkishallinnot tuottavat merkittäviä määriä sähköisen viranomaisasioinnin ohjelmistoja, mutta ohjelmistojen levittäminen on jälkijunassa. Levittäminen antaisi muille hallinnoille, mahdollisesti muista valtioista, mahdollisuuden käyttää niitä uudelleen, parannella niitä tai mukauttaa niitä omiin tarpeisiinsa, sen sijaan että niiden on aloitettava ohjelmistokehittely kokonaan alusta.

EUPL-lisenssi on nähtävä välineenä, jolla helpotetaan resurssien mahdollisimman tehokasta käyttöä ja jakamista. EUPL lisää tietoisuutta avoimen lähdekoodin levitysmahdollisuuksia ja kannustanee kaikkia asiaankuuluvia sidosryhmiä seuraamaan Euroopan komission esimerkkiä ja julkaisemaan omat ohjelmistonsa EUPL-lisenssillä.

<http://ec.europa.eu/idabc/eupl>

<http://www.osor.eu/eupl>